

ПРОЛЪТЪ ИДЕ!

ХАЙДЕ, много ти здраве, бабо Зимо. Ти дълга ни гостува твa година. Па го и доста прекави. Биваше ли толкова голям студ да ни пращаш? Ами дзаконитъ сибгъ, който вратата на клещинкитъ ни затрупа, те не можахме носелата си да покажем? Ехъ, лоша беше, бабо Зимо, ама и твоето царство вече се свърши. Ето ти съ плач си отивашъ, разкиснава си се, та цълата земя съ вода си залява. За какво пъкъ се и сърдиш? За зимата, които ни ти стори ли, ням за какво?..

Хайде, много ти здраве, та други път, молимъ ти се, не биди толкова лоша. Прибирай си дрипелитъ, защото иде твоето прекрасна шерка Пролътъ. Ето я! Тя пристяпва като царина. Цъла е въ злато и сълтанина.

Хе, тамъ въ чистия хоризонтъ ти се сплудя по хламоветъ, съзлава по царствената колесница на Златенъ Слънчо отъ небето, чисте и окляно, като очинкитъ на малко детенце.

Тя иде. И се усмихна. По припелитъ, дето си играе Слънчо въ трънитъ и роковата земя, тя пръска цътвенца. Първоишъ кониче, синиче, после темелужка, кукуриакъ, сръсника, попова шапка. По пъстъръ цътвенъ губертеръ тя става. Това и е даръ отъ Слънча, усмихнатъ до уши отъ радосте, че вече Пролътъ е дошла. Цъла зима е стояла затворенъ задъ студени тълмин обдаи, не може земта да погледне и да й се порадва. Сега е вече свободенъ. И гръбе, и топли.

Чернитъ огодени клопки на мъчалнитъ дървета се издигатъ нагоре къмъ топлата мизука на пролътъта и искатъ да се стоплятъ, студованитъ дъго подъ

БАША

Рисаля

ШЕСТА рота, следъ упоритъ бой, въ който изгуби деветъ убити и 26 ранени, все селото се е настани въ него, а другитъ роти се изтеглиха напредъ по височинитъ. Напразно беше лутенето на войнитъ изъ запустелитъ бжи-ще тѣ бѣха празни, като тѣхнитъ торби. Веднѣжъ съ хората и поосикуваната провинция бѣше отвлѣгнѣла и повечето жители, кой знае за какво. Сирѣнитъ изъ зиминитъ и сѣлскитъ отъ плащенитъ селени се шурха знаменъ по улицитъ, незиснои поше, какво да кажатъ на осободителитъ си.

— Хлѣбъ! Хлѣбъ! Чувае се въ всѣка страна. А хлѣбъ нѣмаше. Противникитъ бѣше очистиелъ всичко, което би заглоло стомаха. Но, какво ще правятъ? Понирна се тѣ, както много пъти вече, и напѣла да починатъ.

Следъ краткитъ, приятелъ сънъ на всѣки му бѣ разладенъ по идѣ бѣлъ пшениченъ хлѣбъ.

Бай Коста — май старитъ отъ ротата — въе свои дѣлѣ и сѣди на странѣ. Той се облега на раницата и съ отмадитъ си челюсти въе да дѣлѣе сухи хлѣбъ, загледавъ въ жидаритъ обличъ налъ хоризонтъ, по който играе съ лецитъ, заляващитъ слнчѣе.

Той бѣше почналъ да изпитва вече приятелъ-ността на залягания стомаха, когато прогледъ му, случайно мръзналъ на дѣсно, падна на едно четиригордишо момченце, по ризикъ, съ хлѣтани бузи и умни черни очи. То го следаше, ужъ сладко въе бѣлѣ хлѣбъ.

— Е... Той дяволъ пѣмъ откъде изникна? Ела тукъ, ба Митю!

— Не съмъ Митю азъ, казва детето съ приситилъ гласъ.

— Е, какъвто и да си, ела тукъ, налѣ си

сибгъ и буритъ на зимата. И тѣ леко потрѣпватъ и скоро нѣжнъ цъвтѣ ги окичава.

Слънчогрѣе все по-силно. Пролѣтѣта става все по-бѣлата съ дарове отъ цъвтѣ, синѣла и зеленина. И черната гора далечъ тамъ се вече зазелѣнѣла.

Пролѣтѣ е. Да я срещнемъ съ пѣсни и радостни лица. Всички на полето подъ високото ведро небе да се потъркаваме по пѣстрия и губертеръ.

Добре дошла, мила Гостенко!

Никола Никитовъ

българинъ... И той привлече момчето при себе си.

— Е, какъ ти е мнѣто? Думаи!

— Ангелъ ме казватъ.

— У! Ангелъ... А пушкитъ чули да гъркитъ?

— Чули ги... отвѣрля то, безъ да отнѣства погледа си отъ хлѣба, който все не наляваха.

— А ти гдѣ бѣше?

— Бѣгахъ въ планината съ татка да не ни карѣтъ французитъ.

— Я глѣдай, я глѣдай... Ами какво току сѣ въ хлѣба ти е оното? Глазѣнитъ ти си?...

Детето завъртѣ глава. Бай Коста му подаде сухо парче и дѣлѣнитъ съ него заведе, се загледа усмихнато. После той почеса останалитъ жиксѣта и му каза зачлѣвно:

— Сладко, ама малко.

— Ано... отвѣрля Ангелъ и напълни устатѣ си, събирани вочки нападѣли трошкѣни.

— Ано... ама, като лампѣта въ зѣлѣ чѣта, ше ни се доаде още повече. И бай Коста раздѣли остатъка си съ Ангела. Като го въе подъ мислатѣ си, тѣ заглоха мълчаливо.

Но хлѣба скоро се свърши, и тѣ пѣтъ се спогледаха.

— Нѣма вече, казва Ангелъ и разтвори малкитъ си пръстѣ, които наломѣна нѣщо мисл, сѣкло на бай Коста, щото той усѣти очитъ си, че овлавоиха.

— Нѣма зеръ... Па нато притисна Ангела подъ топлата си мисл, казва му:

— Сега толкова, се донасятъ после много, цѣли пѣти ще ти давъ...

Обещанитъ хлѣбъ ли, нѣжностъта на страшенъ войнитъ грѣха сърдѣто на Ангела и той сломи малкѣта си главѣна на гърнитъ му до самитъ паласѣ съ патронитъ, а укоритъ си крѣча, бѣсн, издраскѣти и съ следѣ отъ зѣсѣлава прѣпа простѣр напредъ.

Бай Коста притисна мѣмчѣното тѣло на детето. Погледъ му, блукаващъ, се пѣлна въ пространството, а въ душата му изпита малка селѣка жиксѣта съ нѣжнѣ трѣпъ, тамъ нѣмѣе на северъ отъ Балкана, кадѣто тъй тихо, почиващо едно друго като това дете, заспѣвало много пакѣ на индѣнитъ скути, нѣщо, неважно отъ него вече цѣли пѣти невясѣ.

И по обгорѣлитъ му бузи се търкаляха чѣлѣи, които оставѣа да следѣ по мурѣвата кока, и горѣщи още, се изгубиха въ сплѣстената му нѣрѣсѣната бѣла.

Ст. Руневски

НАШИТЪ ДРУГАРИ

НИКОЙ тѣй много не съизмѣнява природата както птицитъ. Бързо се носѣтъ тѣ по въздуха съ своитъ леки крила. Пѣстрѣта нѣмъ и глѣсѣва перушина сѣтитъ въ зеленитъ поля и гори. Тѣхнитъ гласѣе и пѣсни пѣлѣтъ простѣе.

Неизброимо много сѣ птицитъ. Множество различни птици нѣмѣтъ на земата. Всичкитъ сѣ около 12—13 хиляди вида. Тѣ се групиратъ или подраздѣлятъ по прилика, като иматъ помежду си, тѣй както сѣ групирани и раздѣлени и човѣшкитъ племена.

Между хората нѣе различаваме: нѣмци, французи и др. Тѣй сѣкоя и между птицитъ нѣе различаваме: глѣбѣ, грабѣта, глѣски, вранѣ и т. н. И въ това чѣсто отъ тѣхъ 12—13 хиляди вида, кокошѣта е единъ отъ тѣхъ. Но, ако нѣе я изчумѣ по-добре, то ще разберѣме, че тѣ ни принася тѣларѣ голѣма полза, по голѣма, отколѣто кой и да е другъ видъ птица отъ тѣхъ хиляди видѣ.

Домашнитѣ кокошѣта нѣе ше нѣмѣрѣме по цѣлата земя, дѣне и въ най-бѣлатѣ жиксѣта. Напредъ и въ всѣкоже, нѣмѣто кучѣто, тѣ е неразрѣченъ съплѣхънѣ на чѣлѣа.

Представѣте си това, което е неизвѣстно много да се случѣ. Изведнѣжъ, наприѣрѣтъ, въ единъ денъ, да измѣратъ всичкитъ домаш-

ни кокошѣти. Това ше бѣде една голѣма бѣда, една голѣма загуба за цѣлото човѣчество. Ше почнатъ всички домѣни да се вѣйкатъ, заедно не ше могатъ да ни приготвятъ тѣй вкусни глѣски. Колѣко много ше се натѣжатъ дѣлата — и бедѣи и бѣгѣти, задѣто не ше могатъ да ядатъ вкусни варени и пѣрени мѣса. Да, това ше бѣде голѣмо нещастѣ, защото нѣма друга мѣща, която би могла да замѣсти кокошѣта. Нѣма друга птица, изхранѣвана на която да сгърува толкова естѣно, а пѣтъ да ни дава толкова много.

Ето въ яра на слѣдѣто се намира малка и стара клѣшѣна. Такъ, живѣе бѣда и слаба бѣличка. Тѣ нѣмѣ силѣ да си изхѣра хлѣба, но добръ е, че не позволяватъ да умре отъ гладъ: еднѣ я подѣрѣва брѣшно, другъ — хлѣбъ, третѣ я дѣри глѣсѣна и тѣ ше се помѣно за тѣлѣното здравѣ.

Около нѣмѣйтѣ клѣшѣнѣтѣ кокошѣти. Тѣ сѣ единствѣното богатѣство на бѣдѣната бѣличка. Тѣ дѣлѣ съ тѣхъ подѣрѣватѣ и пѣрѣтъ зимѣта хрѣна, за да не умратъ отъ гладъ. Но, щомъ настѣпѣа пролѣтѣта, съмѣнява се всичко около клѣшѣната. Тревѣта и цѣлѣтѣа покривѣтъ — не е потрѣбно повече да имъ сѣе дѣла хрѣна. Тѣ сами я добивѣтъ. Тѣ почнатъ да носѣтъ на бѣличката много, много яйѣа. Насѣкадѣ и отлѣжда пѣлѣна, които бѣличката продава и си купува кокошѣе за зимѣта.

Обрѣнѣте внимѣние на вашѣта зѣсѣка, обѣдѣ и вечерѣ: — често ли бивѣтъ случѣтитъ, когато на софрѣта нѣе имѣте сѣготѣне кокошѣа или нѣмѣйтѣ яйѣа?

Всѣкитъ корѣбѣни, козунѣшитъ рѣдко се правѣтъ безъ яйѣа. Безъ тѣхъ не може да се направи нѣто едно бѣличѣко. Нѣто и най-изкусѣтна готѣвъ не приготѣва глѣсѣнитъ, ако

за тѣхъ не употреби нѣколко яйца. Ученитъ казватъ, че две яйѣа по своѣта храниѣтелѣностъ се равняватъ на около 400 грана мѣсо. Кокошѣта и пѣлѣшѣта супѣ ни даватъ за хрѣна слѣдѣтенѣ болѣстѣ, като се сѣтѣа, че тѣ е най-лесно кисѣлава. А кой не обѣща повече кокошѣа?

Това е още малко казѣно. Безъ кокошѣтитъ нѣе бѣжѣе много да носѣтъ роки и рубѣши отъ бѣсна. Да, защото безъ тѣхъ не бѣжѣа могли да ги нахѣрѣтъ и да се задрѣжѣва за дълго време шарѣнитъ. Отъ бѣлѣтѣа на кокошѣто яйѣа се добивѣа едно вещество, което се нариѣа „албуминъ“. Съ помощѣта на него се бѣдѣватъ бѣснитѣ. Безъ този албуминъ и фотографитъ не би могли да въе дѣна исѣнанѣ портрѣтъ. Разбѣра се, до тѣкъ нѣе, което се нѣе изброили всичѣта полза, която нѣе имѣте отъ кокошѣта и нѣмѣйтѣ яйѣа.

И ето нѣе още едно: Пѣтелѣтъ е една отъ хрѣсѣнитъ птици. Кой отъ насъ не се е любѣвалъ на хубѣситъ, напѣти и конѣни пѣтѣи? Кой отъ насъ не се сѣбѣа, като глѣдѣ пѣтѣитъ кога се борѣтъ? Сръдѣшѣнитъ и утрѣнѣни кукурѣганѣа на пѣтѣла слѣвѣтъ на сѣлѣнитъ, като часѣнитъ. По него той познава времето.

И тѣй, вѣекогѣда сега, кокошѣта е тѣларѣ важѣна въ нашѣа всѣгоднѣшѣта живѣтъ.

М. Богдановъ

